

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 58.053.028 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.053.02 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Калцуні Параскеві** з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» на підставі публічного захисту дисертації «Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивні класи закладів загальної середньої освіти Греції».

Калцуні Параскеві, 1974 року народження, громадянка Греції, освіта вища. Отримала два бакалаврських ступені: один з давньогрецької мови та літератури та інший з новогрецької мови та літератури. У 2003 році - отримала ступінь магістра зі спеціальної освіти в Університеті штату Сакраменто в Каліфорнії, США. З листопада 2018 року є аспіранткою Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, спеціальність 011 – Освітні, педагогічні науки, яку успішно закінчила.

Здобувачка має 14 наукових публікації за темою дисертації, з них: 1 статтю в журналі, що індексується в наукометричних базах даних Web of Science; 3 статі представлено в наукових фахових виданнях України; 3 статті у періодичних наукових виданнях, що входять до Організації Економічного Співробітництва та Розвитку та/або Європейського Союзу) та 7 тез у збірниках матеріалів міжнародних та українських науково-практичних конференцій. Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії:

Статті у періодичних наукових виданнях, що індексуються міжнародною наукометричною базою Web of Science:

1. Kaltsouni, P. (2022). Institutional Framework for Integration in Greek Educational System during the Last Decades. *International Journal of Special Education*, Vol.37, No.3, p.751-759.

Статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б»:

2. Kaltsouni, P. (2021). Parallel support: A new educational approach for students with autism in Greek educational system. *Vichlyvist. Humanitas*, 3, 1-20 DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.3.6>

3. Kaltsouni, P. (2021). Inclusive education in GREECE. *Social Work and Education*, Vol. 8, No. 3. pp. 385-394 DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.21.3.7>

4. Kaltsouni, P. (2021). The integration of children with special educational needs and factors that make this process successful. *Vichlyvist. Humanitas*, 6, 22–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.6.4>

Статті в інших наукових виданнях країн ЄС:

5. Kaltsouni, P. (2021). The Social Construction of Disability And The Formation of Teachers' Views for Children With Special Educational Needs. *Int J Recent Sci Res.* 12 (12), pp. 43902-43905. DOI: <http://dx.doi.org/10.24327/ijrsr.2021.1212.6373>

6. Kaltsouni, P. (2021). Special Education and Distance Education during Pandemic Crisis in Greek Educational System. *Int J Recent Sci Res.* 12(12), pp. 43672-43678. DOI: <http://dx.doi.org/10.24327/ijrsr.2021.1212.6329>

7. Kaltsouni, P. (2022). The institution of the departments of integration in Greek educational system. *Science of Education.* 1 p.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

8. Kaltsouni, P. (2017). Contemporary interpretations of Modern Greek Literature in High School. *Language, Society and Identity conference.* Regional Directorate of primary and secondary education of Epirus. Ioannina 18-20, June 2017.

9. Kaltsouni, P. (2018). Teaching of the Literature course in the Unified Special Vocational High Schools and High Schools. *Modern Educational Methods conference.* Regional Directorate of primary and secondary education of Epirus. Arta 24-26, June 2018.

10. Kaltsouni, P. (2021). Special Education and Distance education. In *Proceedings of 7th International conference for the promotion of Educational Innovation.* EEPEK, University of Thesalia, Larissa 15-17 October 2021. https://synedrio.eepek.gr/images/7_conf/progr_7_conference.pdf

11. Kaltsouni, P. (2021). Institutional framework for integration in Greece . In *Proceedings of 7th International conference for the promotion of Educational Innovation.* (p31) EEPEK, University of Thesalia, Larissa 15-17 October 2021. https://synedrio.eepek.gr/images/7_conf/progr_7_conference.pdf

12. Kaltsouni, P. (2021). Teaching Greek in an experiential way at school 47 in Mariupol. In *Proceedings of 32nd International Conference Humanities and Social Sciences "Intercultural Education and Greek as a second or foreign language-Evaluation, Administration, Curricula, Teaching Material».* The Institute of Culture, Democracy and Education. Patras 22-24 October 2021. <http://ipode.gr/33synedrio/>

13. Kaltsouni, P. (2022) Co-education in Greek Educational System. In *Proceedings of 8th International conference for the promotion of Educational Innovation.* EEPEK, University of Thesalia, Larissa 14-16 October 2022. https://synedrio.eepek.gr/images/8_conf/progr_8_conference.pdf

14. Kaltsouni, P. (2022). A literature review of school leadership policy reforms. In *Proceedings of 8th International conference for the promotion of Educational Innovation.* (p31) EEPEK, University of Thesalia, Larissa 14-16 October 2022. https://synedrio.eepek.gr/images/8_conf/progr_8_conference.pdf

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Калаур Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, процесор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

2. Бондар Тамара Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту

Мукачівського державного університету. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Автор звертається до еволюції правової бази спеціальної освіти, включаючи прийняття нових законів. Однак у дисертації відсутній аналіз законодавчої бази, який міг би підтвердити згадану еволюцію. Як наслідок, відсутність аналізу законів і правил у Греції не дає можливості чітко побачити перехід від епохи нормалізації до епохи інтеграції та інклюзивної освіти.

2. Автор стверджує, що законодавчі кроки держави в останні роки демонструють її чутливість щодо захисту людей з обмеженими можливостями, оскільки парламентські акти Греції були приведені у відповідність до відповідного європейського та міжнародного законодавства з метою моніторингу розвитку подій у цій сфері на міжнародному рівні. Доцільно посилатися на ці міжнародні акти та положення.

3. Доцільно дати визначення таким основним термінам, як «інклюзивні класи» та «діти з особливими освітніми потребами та/або інвалідністю». У роботі багато матеріалу про те, якою може бути інклюзивна освіта. Однак у роботі відсутнє визначення «інклюзивного класу», як це визначено нормативними актами Греції. Те саме стосується терміну «діти з особливими освітніми потребами та/або інвалідністю»; вимагає додаткового пояснення, чому термін «особа з інвалідністю» додається до загального терміну «особливі освітні потреби».

4. Щоб уникнути плутанини, варто чітко позначити періоди, які охоплює дослідження. Наприклад, твердження «сьогодні це єдина модель шкільної інтеграції в Греції. Інститут спеціальних класів розвивався дуже швидко, оскільки з 1983 по 1997 роки вони були створені переважно в початковій освіті і дуже мало в середній ланці (Georgoroulos & Dialynas, 2002)» звучить дуже заплутано, оскільки не дає чіткого роз'яснення того, що автор розуміє під «сьогодні» (є кілька таких тверджень, де «сьогодні» відноситься до різних періодів часу.)

5. Виникає питання щодо моделі інтеграції та паралельної підтримки. Про який рівень освіти йде мова? Первинний? Вторинний? Якщо обидва, чи є відмінності у застосуванні моделі?

6. На с. 99 автор ставить запитання: «Як можна реалізувати на практиці паралельну підтримку або навіть відділ інтеграції без втручання протягом усього життя?» Проте відповідь у цій частині не надається.

7. Робота містить багато скорочень, які потребують відповідних пояснень.

8. Рекомендації були б більш акцентованими, якби вони були надані окремим пунктом.

9. Висновки слід структурувати так, щоб вони відповідали на окреслені питання дослідження.

3. Ферт Ольга Григорівна, доктор педагогічних наук, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Теоретичний аналіз джерел з проблематики дослідження мав бути більш повно викладений у першому розділі дисертації.

2. Підпункт 1.1. «Інклюзивна освіта дітей з особливими освітніми потребами» сформульована надто широко і передбачає більш глибокий аналіз проблеми.

3. На нашу думку, в анкеті «Умови здійснення взаємодії» (п. 1В) необхідно доповнити пунктом «Якість супервізії в роботі вчителя». Надзвичайно важливою у вчителя є відповідна супервізія, в тому числі самоконтроль, це підвищує її ефективність та зменшує вигорання. Особливо це важливо під час роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Наявність цього пункту зробила б дослідження більш повним.

4. Висновки занадто довгі, їх слід було сформулювати стисло. Це полегшило б сприйняття результатів дослідження

Проте зазначені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів представленої дисертаційної роботи й засвідчують її перспективність.

4. Семенюк Антоніна Афанасіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови Волинського національного університету імені Лесі Українки. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Доводячи актуальність теми роботи, автор дослідження повинен надати статистичні дані щодо кількості дітей із ООП, які навчаються у закладах загальної середньої освіти Греції та потребують інтеграції в освітній процес.

2. Параграф 2.2. присвячений аналізу дистанційної освіти для дітей з особливими освітніми потребами в Греції. Враховуючи широке застосування дистанційного навчання в сучасних умовах автору дослідження варто приділити більше уваги висвітленню основних аспектів його впровадження в грецьких школах для дітей з ООП.

3. У пункті 3.1 автор повинен описати процедуру формування вибірок.

4. У ході дослідження автор використовує терміни «інтеграція» та «інклюзія» для опису навчання учнів з особливими освітніми потребами з типовими учнями загальноосвітньої школи. Автору потрібно було б уточнити, чи вона використовує термін «інклюзія» як альтернативу терміну «інтеграція» більш переконливо, чи є різниця.

Зроблені зауваження не зменшують наукової цінності дисертації, мають переважно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

5. Горішна Надія Мирославівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. У роботі необхідно дати операційні визначення деяких важливих термінів, таких як «інклюзивна освіта» та «спеціальна освіта», «інклюзія» та «інтеграція» та чітко визначити відмінності між ними. Визначення цих термінів і опис деяких відмінностей між ними представлені в різних параграфах роботи. На нашу думку, варто було б подати такий аналіз в межах одного параграфу. Це значно полегшило б сприйняття та розуміння викладеної інформації.

2. Автор демонструє добрі знання наукової літератури з проблем розвитку інклюзії загалом і в Греції зокрема. Однак більшість цитованих досліджень є десятилітньої давнини, а останні дослідження не були достатньо

добре проаналізовані.

3. Дизайн дослідження не враховує точно поставлені дослідницькі питання. Автор використав кількісне дослідження на основі самостійно заповненої анкети. Було б доцільно використовувати змішаний метод дослідження. Зокрема, окрім анкетування, варто було б провести глибинні інтерв'ю чи фокус-групи. Це дозволило б зібрати більш детальні дані, дослідити проблеми, про які дослідник знає небагато, і отримати детальне, контекстуальне уявлення про якісні дані.

4. Не наведено обґрунтування відбору учасників вибірки та її розміру. Вибірка виглядає нерепрезентативною за кількістю учасників та їх статтю. Також незрозуміло, чи були представлені учасники з різних регіонів Греції і чому вибірка була обмежена вчителями спеціальної освіти і не включала вчителів загальної освіти.

5. Дослідження погано відредаговано, є граматичні та орфографічні помилки.

Загалом висловлені зауваження та рекомендації не знижують високої оцінки наукового рівня дипломної роботи.

Результати відкритого голосування:

«за» – 5,

«проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Калцуні Параскеві** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Світлана КАЛАУР